

УДК 37.035.91:378
DOI 10.32342/2522-4115-2018-16-13

С.І. НЕСТУЛЯ,

*кандидат історичних наук, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці,
директор навчально-наукового інституту лідерства
Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»*

ОСВІТНІЙ ПРОЕКТ «РОЗВИТОК ЛІДЕРСТВА В УКРАЇНІ НА ПРИНЦИПАХ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ» У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

Описано освітній проект «Розвиток лідерства в Україні на принципах гендерної рівності», який автор розглядає як форму навчання майбутніх бакалаврів з менеджменту, спрямовану на формування їх лідерської компетентності в освітньому середовищі університету. Доведено, що зазначений проект є освітнім проектом типу «тренінговий центр». З'ясовано, що його реалізація відповідає інтересам суспільства в цілому, зацікавленого в розвитку механізмів управління, базованих на лідерських моделях.

Ключові слова: лідер, менеджер, бакалавр, компетентність, лідерська компетентність, освітній проект.

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни в процесі розвитку українського суспільства на сучасному етапі супроводжуються процесами модернізації вищої освіти, основним орієнтиром якої є формування освіченої, креативної особистості, що володіє лідерськими компетенціями [10]. Особлива увага має приділятися формуванню лідерської компетентності майбутніх бакалаврів з менеджменту, висококваліфікованих керівників, які повинні володіти спеціальними знаннями, уміннями та навичками, що дозволять здійснювати комплексне управління організацією або її підрозділом, менеджерів-лідерів, здатних активізувати діяльність тих, хто йде за ними, показати приклад для наслідування, а також впливати на людей для досягнення поставлених цілей, збільшення їх творчого потенціалу і його повного використання. Тож сучасна освіта має здійснювати пошук ефективних форм та методів формування лідерської компетентності майбутніх бакалаврів з менеджменту під час навчання студентів в університетах. Особливу увагу, на нашу думку, у цьому контексті слід приділити освітнім проектам.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблему організації та впровадження освітніх проектів, технологію проектної діяльності в освіті досліджують Л. Бодько, М. Бухаркіна, П. Ворона, О. Голоденко, Н. Голуб, М. Гриньова, О. Карбованець, Л. Козак, Н. Кононець, Н. Куруц, М. Моїсеєва, Н. Сас, І. Сергєєв, А. Петров, О. Полат, А. Шишолін. Згідно з позицією П. Ворони, М. Гриньової, Н. Сас проект – це універсально велика кількість взаємопов'язаних робіт з обумовленою датою початку (старту) і відомими цілями (завданнями), досягнення яких означає завершення проекту. При цьому визначено бюджет, необхідні ресурси та якість результату [1].

Аналіз праць науковців засвідчив, що термін «освітній проект» номінується як унікальна діяльність, регламентована встановленими термінами, спрямована на досягнення заздалегідь передбачуваного результату або створення певного, унікального навчального

продукту чи послуги відповідно до наявних ресурсів та вимог щодо його якості [4]. Технологію проекту вчені трактують як сукупність навчально-пізнавальних прийомів, які дають змогу вирішити ту чи іншу проблему в результаті самостійних дій студентів з обов'язковою презентацією результатів [9]. Водночас проектна технологія надає кожному учаснику освітнього процесу можливість розвивати власні пізнавальні інтереси, вміння самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, розвивати професійну компетентність [3].

Формулювання мети. Мета статті – презентувати освітній проект як форму навчання студентів, спрямовану на формування лідерської компетентності майбутніх бакалаврів з менеджменту.

Виклад основного матеріалу. Технологія освітнього проекту, акцентують увагу Н. Голуб, О. Карбованець, Н. Куруц, ґрунтується на використанні методу проектів, але, на відміну від нього, є фактично філософією управління навчальним процесом, спрямованою на оволодіння різними способами творчої, дослідницької діяльності, духовне та професійне становлення особистості студента через активні дії й створення суб'єктом власної стратегії навчання [2]. З іншого боку, Л. Козак, Н. Кононец переконливо доводять, що основною характеристикою цієї технології є партнерство викладача та студентів, результатом якого є створення спільного освітнього продукту: власні способи розв'язування навчальних завдань з різних дисциплін, знайдена в Інтернеті й систематизована певним чином інформація, створені веб-сайти, блоги, публікації, вікі-сторінки, електронні освітні ресурси, відеоматеріали, розроблені тренінги, майстер-класи, семінари тощо [3; 4].

Це дає нам підстави розглядати *освітній проект як форму навчання майбутніх бакалаврів з менеджменту, спрямовану на формування їх лідерської компетентності в освітньому середовищі університету.*

Як зазначає А. Шишолін, незаперечним є той факт, що однією з основних функцій сучасного університету є надання освітніх послуг споживачам – слухачам підготовчих курсів, студентам, аспірантам, особам, що підвищують кваліфікацію, та ін. Надання освітніх послуг університетом здійснюється зазвичай власними викладачами на власній інфраструктурній базі. З точки зору діяльності закладу вищої освіти (ЗВО) всі освітні проекти можуть бути поєднані у так званий «портфель спільних освітніх проектів» і класифіковані таким чином: освітній проект типу «підготовче відділення»; освітній проект типу «тренінговий центр» (на базі вітчизняного ЗВО; на базі закордонного партнера); освітній проект типу «бакалаврат/магістратура»; освітній проект типу «мережева освітня програма»; освітній проект типу «мобільність вчених» [11].

Організація освітніх проектів в університеті як узгодженої сторонами-партнерами діяльність з постачання освітніх послуг в чітко окреслених обсязі та часі за наявності ресурсних обмежень, а також залучення до їх реалізації майбутніх бакалаврів з менеджменту (організація та проведення заходів проекту, керівництво певними завданнями тощо) сприятиме формуванню їх лідерської компетентності.

Пропонуємо до розгляду **проект «Розвиток лідерства в Україні на принципах гендерної рівності»** типу «тренінговий центр», який номінуємо як діяльність науково-педагогічних кадрів ЗВО, їх партнерів та майбутніх бакалаврів з менеджменту, спрямовану на формування лідерської компетентності майбутніх бакалаврів з менеджменту в межах реалізації заходів проекту.

Опис проекту

1. Автори проекту: С.І. Нестуля, О.О. Нестуля, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

2. Актуальність проекту обумовлена реальним станом ринкової економіки й громадянського суспільства в Україні, розвиток яких гальмується, в тому числі, й домінуванням у суспільній свідомості та практичній діяльності їх суб'єктів стереотипів організації управління, характерних для адміністративно-командної системи. Вони виявляються у прагненні багатьох керівників до тотального контролю, авторитаризму в управлінні, нівелюванні особистості підлеглих, їх інноваційності й ініціативності. У результаті перші втрачають здатність до постійних трансформацій і змін; у других з'являється байдужість і зневіра у можливість їх реалізації. Отже, виникає конфлікт між потребами розвитку й управлінськими меха-

нізмами, які їх стримують. Реалізація проекту відповідає інтересам суспільства в цілому, зацікавленого в розвитку механізмів управління, базованих на лідерських моделях – важливому інструменті розвитку особистості, становленні інститутів громадянського суспільства, ринкової економіки, підвищенні ефективності діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування. У зв'язку з цим особливого значення набуває переборення існуючих в Україні стереотипів масової свідомості, які розглядають жінку як слабку порівняно з чоловіком істоту, яка є другорядною і не може бути лідером у політичному, суспільному та економічному житті.

Практика європейських країн переконливо спростовує такі твердження. Країни з найвищими відсотками представництва жінок у владі (Фінляндія – 39%, Норвегія – 35,8%, Швеція – 33,5%, Данія – 33%) мають і найвищі показники у сферах охорони здоров'я, соціального захисту, екології, освіти, соціально-економічної та політичної стабільності, суспільної злагоди, довіри до влади. Наукові дослідження лідерства засвідчують, що жінки-лідери більш гнучкі у ділових стосунках, приймають лише добре виважені рішення, частіше ідуть на компроміс, схильні до колегіального прийняття рішення та узгодження дій, дисципліновані й відповідальні, приділяють більшу увагу соціальним проблемам, ніж чоловіки. Загалом жінки-лідери відповідають новій парадигмі лідерства, базованого на принципах і цінностях.

Отже, розвиток лідерства в системі управлінських відносин має відбуватися на принципах гендерної рівності. Лише тоді можливо найбільш повно розкрити потенціал лідерства в розвитку демократичного суспільства й ринкової економіки, досягти суспільної злагоди в Україні. Отже, реалізація проекту відповідає інтересам суспільства в цілому, зацікавленого в розвитку лідерських здібностей особистості.

3. Формування в Україні нового покоління лідерів-управлінців, як чоловіків, так і жінок, є довгостроковою метою проекту.

4. Автори проекту усвідомлюють, що це надзвичайно складне завдання, яке потребує значних зусиль і часу. При цьому важливо акцентувати увагу суспільства не лише на значенні лідерства в управлінні, але й на його гендерних аспектах. Вони багатовекторні. У межах одного проекту врахувати всі ці аспекти неможливо. Тому в межах термінів реалізації й можливостей фінансування проекту визначено чітко окреслені *короткострокові* цілі: привернути увагу суб'єктів громадянського суспільства, підприємницької діяльності, органів державної влади й самоврядування до значення лідерства в системі управлінських відносин, становлення й зміцнення підвалин ринкової економіки, демократичного суспільства в Україні; стимулювати керівників і більш широкий загал до поглибленого вивчення механізмів лідерства в управлінській діяльності, розвитку відповідних навичок і їх використання в практиці управління з дотриманням принципів гендерної рівності.

Повністю реалізувати довгострокову мету проекту без досягнення короткотермінових цілей неможливо у зв'язку з тим, що без знання потенціалу лідерства в забезпеченні ефективного управління неможливо сформувати установку особистості на опанування й застосування його технологій. У зв'язку з цим важливого значення набуває відповідна просвітницька діяльність у рамках проекту.

Головні завдання – сформувати в учасників проекту *розуміння*: суті фундаментальних трансформацій, які переживають сучасні організації та їхні лідери, незалежно від статі; основних причин невдач лідерів у світлі нової управлінської парадигми; механізмів створення лідером кола ефективно діючих послідовників; шляхів налагодження найбільш взаємовигідного партнерства; впливу ментальної моделі гендерних принципів на поведінку лідера та його взаємовідносини з оточуючим світом; важливості ефективного використання лідерського потенціалу як чоловіків, так і жінок; *знання*: як застарілі стереотипи впливають на ефективність управління в нових умовах; як лідерство залежить від людей і ситуацій; основних відмінностей лідерства й менеджменту; як сучасні лідери застосовують традиційні методи керівництва; відмінностей між стилями лідерства; характеристик основних типів лідерства; як мотивувати людей; як делегувати владні повноваження; як використовувати засоби комунікації, щоб впливати на оточуючих; як створювати монолітну команду; як допомагати послідовникам максимально розкривати свій потенціал; основних цінностей, пов'язаних з культурою, орієнтованою на досягнення; особливостей лідерської поведінки чоловіків і жінок, їх переваг і недоліків, шляхів гармонізації й взаємодоповнення.

5. Оскільки в реалізації проекту об'єктивно зацікавлено широке коло підприємців, керівників громадських організацій, співробітників органів державної влади й самоврядування, ризики при реалізації проекту будуть мінімізовані. З цією ж метою в пілотних областях країни до реалізації проекту планується залучити партнерів, здатних вирішити організаційні питання.

6. Результатом реалізації проекту буде широке інформування громадськості пілотних областей України про зміст та можливості лідерства в управлінні, формування соціальної мережі лідерів, зацікавлених у розвитку власних лідерських умінь і навичок та поширенні лідерської парадигми управлінської діяльності, створення системи їх інформаційної та науково-методичної підтримки.

7. Показники, якими вимірюються результати проекту: публікації в друкованих засобах масової інформації; відеосюжети про проект на каналах телебачення; кількість учасників семінарів-тренінгів проекту «Розвиток лідерства на принципах гендерної рівності»; створення сайту проекту; інформаційні та науково-методичні матеріали на сайті проекту; навчально-методичний посібник «Розвиток лідерства на принципах гендерної рівності»; робочий зошит «Розвиток лідерства на принципах гендерної рівності»; кількість учасників соціальної мережі лідерів.

8. Результати проекту будуть досягнуті завдяки *реалізації таких заходів*: підготовка й публікація в центральних місцевих газетах статей про мету, цілі, завдання проекту, зміст, форми й переваги лідерської моделі управління; проведення 17 дводенних семінарів-тренінгів у кожній з пілотних областей для зацікавлених в розвитку лідерства осіб (50 чол. на кожен семінар); інформування про семінари-тренінги, їх програму та оцінки їх ефективності на каналах місцевого телебачення пілотних областей; підготовка рукописів і видання «Робочого зошита» та посібника «Розвиток лідерства на принципах гендерної рівності»; розробка та оприлюднення сайту проекту «Розвиток лідерства на принципах гендерної рівності»; постійне поповнення сайту проекту інформаційними матеріалами про хід його реалізації», функціонування соціальної мережі лідерів, науково-методичними матеріалами з проблем розвитку лідерства.

9. Заходи проекту будуть відбуватися в адміністративних центрах Полтавської, Черкаської, Тернопільської, Кіровоградської, Вінницької, Сумської, Донецької, Чернігівської, Житомирської, Харківської, Херсонської, Миколаївської, Хмельницької, Чернівецької, Рівненської областей.

10. Термін реалізації проекту – один рік.

11. Прямі бенефіціари проекту – учасники семінарів у пілотних областях (850 чол.), з числа представників громадських організацій, студентів, підприємців, органів державної влади й місцевого самоврядування. Непрямі бенефіціари – підлеглі, колеги, друзі, знайомі учасників семінарів та читачі газет і глядачі телесюжетів, відвідувачі сайту, які зможуть ознайомитися із метою, цілями і завданнями проекту, учасники соціальної мережі лідерів.

12. Які визначено потреби бенефіціарів? Як ці потреби було визначено? Потреби бенефіціарів проекту були визначені емпіричним шляхом (методом анкетування) під час проведення занять зі студентами університету з курсу «Основи лідерства»; проведення тренінгів та семінарів для підприємців, керівників підприємств реального сектора економіки; занять для представників молодіжних громадських організацій у межах реалізації проекту Полтавського міськвиконкому «Лідер майбутнього – школа молодого депутата»; державних службовців та співробітників органів місцевого самоврядування – учасників проекту Полтавського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування державних підприємств, установ і організацій «Формування регіонального лідера-управлінця».

13. Бенефіціари зможуть взяти участь у навчальних семінарах-тренінгах, стати учасниками створеної навколо сайту проекту соціальної мережі лідерів, у межах якої отримають змогу обмінюватися інформацією з проблеми лідерства, слідкувати за ходом реалізації проекту, ділитися враженнями тощо.

14. Партнери проекту – кооперативні (недержавні) вищі навчальні заклади I–III рівнів акредитації (коледжі, технікуми, інститути), з якими університет має багаторічну практику співробітництва в реалізації освітніх програм і проектів. Їхні керівники поділяють погляди

ініціаторів проекту на лідерство і його роль у становленні демократичного суспільства, мають досвід з організації навчальних тренінгів і семінарів. Партнери нададуть організаційну та інформаційну підтримку проведенню семінарів у регіонах України.

15. Перелік партнерів: Полтавський кооперативний технікум, Черкаський кооперативний економіко-правовий коледж, Тернопільський кооперативний торговельно-економічний коледж, Чернігівський кооперативний технікум, Житомирський кооперативний коледж бізнесу і права, Харківський кооперативний торгово-економічний коледж, Херсонський кооперативний економіко-правовий коледж, Миколаївський коледж бізнесу і права Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Рівненський кооперативний економіко-правовий коледж, Донецький економіко-правовий кооперативний технікум, Кіровоградський кооперативний коледж економіки і права ім. М.П. Сая, Вінницький кооперативний інститут, Сумський кооперативний технікум, Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, Чернівецький кооперативний економіко-правовий коледж. Їх позитивний інтерес до проекту зумовлений предметом і спрямуванням їх освітньої діяльності. Усі вони готують фахівців для підприємницьких сфер діяльності, в яких працюють переважно жінки (торгівля, сфера обслуговування), а значення і роль лідерських якостей особистості особливо важливі. У зв'язку з цим партнери зацікавлені в опануванні технологій їх діагностики й розвитку та використанні набутих знань в освітній та просвітницькій діяльності.

16. Моніторинг виконання проекту буде здійснюватися у щомісячних звітах про проведення заходів, передбачених у плані його реалізації. Усі заходи будуть документуватися із зазначенням дати, часу і місця їх проведення та кола учасників. Буде здійснюватися фото та відеофіксація семінарів-тренінгів, які проводитимуться в межах проекту. Відповідна інформація розміщуватиметься на сайті проекту. Моніторинг публікацій про проект буде здійснюватися на основі ксерокопій розміщених в газетах статей, які додаватимуться до звітів. Публікації про проект розміщуватимуться на його сайті. Моніторинг відеосюжетів на каналах телевізійних компаній здійснюватиметься на основі актів виконаних робіт та наданих телеканалами копій сюжетів. Основою моніторингу процесу розробки сайту будуть: технічне завдання для розробників сайту, акт виконання ними робіт, фіксація діяльності сайту за Web-адресою. Процес підготовки інформаційних та науково-методичних матеріалів, підготовки «Робочого зошита», модулів, навчально-методичного посібника «Розвиток лідерства на принципах гендерної рівності» контролюватиметься на основі протоколів Центру проблем лідерства про їх схвалення та аналізу сайту, де вони будуть розміщуватися. Моніторинг процесу формування соціальної мережі лідерів здійснюватиметься на основі аналізу відвідування сайту проекту. З метою організації моніторингової діяльності в межах проекту буде визначено відповідального за неї.

17. Бухгалтерська звітність / аудиторські перевірки. Бухгалтерський облік та підготовку бухгалтерської звітності відповідно до Національного положення «Стандарт бухгалтерського обліку» буде здійснювати бухгалтерія університету. Контроль за дотриманням кошторису проекту здійснюватиме головний бухгалтер університету.

18. Як буде відбуватися публічна звітність за ходом та результатами проекту? Ця проблема буде вирішуватися шляхом оприлюднення інформації про хід та результати проекту в засобах масової інформації та її розміщення на сайті проекту з вільним доступом до неї усіх користувачів Інтернету.

19. Попередній досвід організації у розглянутій галузі.

З 2009 р. студентам університету запропоновано елективний курс «Основи лідерства» обсягом 54 години (1,5 кредиту). На сьогодні він читається усім студентам університету, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними рівнями «спеціаліст» та «магістр». Розроблено необхідне навчально-методичне забезпечення курсу, створено його інформаційне забезпечення (бібліотекою придбано літературу, на серверах електронної бібліотеки розміщені електронні версії наукових статей, інших публікацій). Колективом авторів (О. Нестуля, С. Нестуля, В. Карманенко) підготовлено і за кошти університету видано навчальний посібник «Основи лідерства: Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера», рекомендований для використання в навчальному процесі Міністерством освіти і науки Укра-

їни. Видано також «Робочий зошит» з курсу «Основи лідерства», який використовується студентами на заняттях та під час підготовки до них [5–8].

В університеті функціонує науково-дослідний центр проблем лідерства. Його штатні співробітники здійснюють фундаментальні та прикладні дослідження в галузі лідерства і управління, формують пропозиції щодо впровадження їх результатів у навчальний процес і виробництво; діє студентський клуб «Лідер», члени якого можуть не лише розвивати, а й виявляти власні лідерські риси, уміння й навички (інформацію про діяльність клубу можна побачити на сайті університету: <http://puet.edu.ua>).

На прохання Полтавського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій співробітниками університету, його структурного підрозділу – Центру проблем лідерства розроблено програму навчального семінару-тренінгу «Формування регіонального лідера-управлінця». Реалізація цього проекту, який фінансується з бюджету Полтавської обласної ради, розпочалась у січні 2014 р. Бенефіціарами проекту стали 30 осіб, які обіймають керівні посади в органах державної влади та місцевого самоврядування Полтавської області. Співробітниками Центру проблем лідерства неодноразово проводилися тренінги з лідерства на замовлення установ і організацій, вищих навчальних закладів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, технологія освітнього проекту в процесі підготовки майбутніх бакалаврів з менеджменту надасть змогу: відслідкувати можливості ефективного застосування лідерської парадигми як основного інструмента успішної подальшої професійної діяльності, можливості вивчення курсу «Основи лідерства»; здійснити аналіз потужних можливостей тренінгових технологій (тренінги як основні заходи реалізації освітнього проекту «Розвиток лідерства в Україні на принципах гендерної рівності»); здійснити аналіз сучасного дидактичного забезпечення для формування лідерської компетентності майбутніх бакалаврів з менеджменту; розширити межі творчої діяльності студентів, посилити їх мотивацію навчання, практичну спрямованість їхніх знань, умінь та навичок.

Список використаних джерел

1. Ворона П.В. Управління інноваційними проектами: навч.-метод. посіб. / П.В. Ворона, М.В. Гриньова, Н.М. Сас; Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – Полтава: ПНПУ, 2010. – 111 с.
2. Карбованець О. Метод проектів – сучасна педагогічна технологія навчання освітніх закладів різних рівнів / О. Карбованець, Н. Куруц, Н. Голуб // Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту. Сер. «Педагогіка. Соціальна робота». – 2008. – Вип. 15. – С. 80–83.
3. Козак Л.В. Застосування проектних технологій у підготовці майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології [Електронний ресурс] / Л.В. Козак. – 2013. – Режим доступу: <http://e-learning.kubg.edu.ua/osvitologiya/mod/folder/view.php?id=13&lang=ru>
4. Кононець Н.В. Дидактичні основи ресурсно-орієнтованого навчання дисциплін комп'ютерного циклу студентів аграрних коледжів: дис. ... д-ра пед. наук / Н.В. Кононець. – Полтава, 2016. – 473 с.
5. Нестуля С.І. Основи лідерства. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера. Уроки видатних підприємців: навч. посіб. / С.І. Нестуля, О.О. Нестуля, В.В. Карманенк. – К.: Знання, 2013. – 358 с.
6. Нестуля С.І. Основи лідерства: навч. посіб. / С.І. Нестуля, О.О. Нестуля. – Полтава: РВВ ПУСК, 2009. – 126 с.
7. Нестуля С.І. Основи лідерства: практикум (індивідуальні практичні та творчі завдання) / С.І. Нестуля, О.О. Нестуля, В.В. Карманенко. – вид. 5-е, перероб. та допов. – Полтава: ПУЕТ, 2017. – 124 с.
8. Нестуля С.І. Основи лідерства. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера: навч. посіб. / С.І. Нестуля, О.О. Нестуля, В.В. Карманенко. – К.: Знання, 2013. – 287 с.
9. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е. Полат, М. Бухаркина, М. Моисеева, А. Петров; под ред. Е. Полат. – М.: Академия, 2000. – 271 с.

10. Сопівник Р.В. Діагностика сформованості лідерських якостей студентів-відмінників навчання аграрних ВНЗ / Р.В. Сопівник // Вісник Черкаського університету. – 2012. – № 24 (237). – С. 113–118.

11. Шишолін А.П. Проект як форма реалізації спільної освітньої діяльності із закордонним партнером [Електронний ресурс] / А.П. Шишолін. – 2017. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5449>

References

1. Vorona, P.V., Hrynova, M.V. & Sas, N.M. (2010). Upravlinnia innovatsiinymy proektamy [Management of innovative projects]. Poltava, PNPUB Publ., 111 p. (In Ukrainian).

2. Karbovanets, O., Kuruts, N. & Holub, N. (2008). Metod proektiv - suchasna pedahohichna tekhnolohiia navchannia osvितnikh zakladiv riznykh rivniv [The method of projects is the modern pedagogical technology of teaching educational institutions of different levels]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Pedahohika. Sotsialna robota [Scientific herald of Uzhgorod National University. Pedagogy. Social work], issue 15, pp. 80-83. (In Ukrainian).

3. Kozak, L.V. (2013). Zastosuvannia proektnykh tekhnolohii u pidhotovtsi maibutnikh vykladachiv doshkilnoi pedahohiky i psykholohii [Application of design technologies in the training of future teachers of preschool pedagogy and psychology]. Access mode : <http://e-learning.kubg.edu.ua/osvitologiya/mod/folder/view.php?id=13&lang=ru> (in Ukrainian).

4. Kononets, N.V. (2016). Dydaktychni osnovy resursno-oriientovanoho navchannia dystsyplin kompiuternoho tsykladu studentiv ahrarnykh koledzhiv. Dys. dok. ped. nauk [Didactic bases of resource-oriented training of disciplines of the computer cycle of students of agrarian colleges. Doc. ped. sci. diss.]. Poltava, 473 p. (In Ukrainian).

5. Nestulia, S.I., Nestulia, O. O. & Karmanenko, V. V. (2013). Osnovy liderstva. Treninh liderskykh yakosteі ta praktychnykh navychok menedzhera. Uroky vydatnykh pidpryemtsiv [Fundamentals of Leadership. Leadership and practical skills training manager. Lessons from Outstanding Entrepreneurs]. Kyiv, Znannia Publ., 358 p. (In Ukrainian).

6. Nestulia, S.I. & Nestulia, O.O. (2009). Osnovy liderstva [Fundamentals of Leadership.]. Poltava, RVV PUSK Publ., 126 p. (In Ukrainian).

7. Nestulia, S.I., Nestulia, O.O. & Karmanenko, V.V. (2017). Osnovy liderstva : praktykum (indyvidualni praktychni ta tvorchi zavdannia); vyd. 5-e, pererob. ta dopov. [Fundamentals of Leadership: Practicum (individual practical and creative tasks); ed. 5th, rev. and ad.]. Poltava, PUET Publ., 124 p. (In Ukrainian).

8. Nestulia, S.I., Nestulia, O.O. & Karmanenko, V.V. (2013). Osnovy liderstva. Treninh liderskykh yakosteі ta praktychnykh navychok menedzhera [Fundamentals of Leadership. Leadership and practical skills training manager]. Kyiv, Znannia Publ., 287 p. (In Ukrainian).

9. Polat, E., Bukharkina, M., Moiseeva, M. & Petrov, A. (2000). Novie pedahohicheskiye y ynformatsionnyie tekhnolohyy v systeme obrazovanyia [New pedagogical and information technologies in the education system]. Moscow, Akademiia Publ., 271 p. (In Russian).

10. Sopivnyk, R.V. (2012). Diahnostyka sformovanosti liderskykh yakosteі studentiv-vidminnykiv navchannia ahrarnykh VNZ [Diagnostics of the formation of leadership qualities of students-excellent students of agrarian universities]. Visnyk Cherkaskoho universytetu [Bulletin of Cherkasy University], no. 24 (237), pp. 113-118. (In Ukrainian).

11. Shysholin, A.P. (2017). Proekt yak forma realizatsii spilnoi osvitnoi diialnosti iz zakordonnym partnerom [The project is a form of implementation of a joint educational activity with a foreign partner]. Access mode: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5449> (In Ukrainian).

Описан образовательный проект «Развитие лидерства в Украине на принципах гендерного равенства», который автор рассматривает как форму обучения будущих бакалавров менеджмента, направленную на формирование их лидерской компетентности в образовательной среде университета.

Доказано, что данный проект является образовательным проектом типа «тренинговый центр». Выяснено, что его реализация отвечает интересам общества в целом, заинтересованного в раз-

витии механизмов управления, основанных на лидерских моделях – важном инструменте развития личности, становления институтов гражданского общества, рыночной экономики, повышения эффективности деятельности органов государственной власти и местного самоуправления.

Ключевые слова: лидер, менеджер, специалист, компетентность, лидерская компетентность, образовательный проект.

The article describes the educational project «Development of Leadership in Ukraine on the Principles of Gender Equality», which the author considers as a form of training for future bachelors in management aimed at forming their leadership competencies in the educational environment of the university.

The educational project «Development of Leadership in Ukraine on the Principles of Gender Equality» is a project of a type of «training center». This project is the activity of the scientific and pedagogical staff of the universities, their partners and future bachelors in management, aimed at forming the leadership competence of future bachelors in management within the framework of project activities. It is proved that the mentioned project is an educational project of the type “training center”. It is revealed that its implementation corresponds to the requirements of society as a whole interested in the development of governance mechanisms based on leadership models – an important tool for personal development, the establishment of civil society institutions, market economies, improving the efficiency of government bodies and local self-government.

Key words: leader, manager, bachelor, competence, leadership competence, educational project.

Одержано 3.10.2018.